

POSTANOWIENIE

Dnia 25 czerwca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Adam Redzik (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Aleksander Stępkowski

SSN Paweł Wojciechowski

w sprawie protestu wyborczego J. M.
przeciwko wyborowi Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej,
z udziałem Prokuratora Generalnego, Przewodniczącego Państwowej Komisji
Wyborczej
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych
25 czerwca 2025 r.,

pozostawia protest bez dalszego biegu.

SSN Aleksander Stępkowski SSN Adam Redzik SSN Paweł Wojciechowski

UZASADNIENIE

I.

1. J. M. (dalej także: Wnoszący protest), 16 czerwca 2025 r. wniósł protest przeciwko ważności wyborów Prezydenta Rp przeprowadzonych w dniu 1 czerwca 2025 r. domagając się stwierdzenia ich nieważności we wszystkich okręgach wyborczych z uwagi na:
 1. naruszenie art. 132 § 2 k.wyb i art. 132 § 3 k. wyb poprzez:
 1. podanie nieprawdziwej kwoty 69.990 zł finansowania kampanii wyborczej, wpłaty od osoby fizycznej na komitet wyborczy;

2. podanie nieprawdziwej kwoty 209.970 zł finansowania kampanii wyborczej wpłaty od kandydata na własny komitet wyborczy,
3. podanie nieprawdziwej kwoty 69.990 zł zobowiązania poręczenia przy kredycie komitetu wyborczego
4. naruszenie zasady wolności, powszechności i równości wyborów;
5. naruszenie art. 249 k.k. poprzez wykluczenie wyborcy ze swobodnego wykonywania prawa do kandydowania;
6. Prokurator Generalny i Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej wniesli o pozostawienie protestu bez dalszego biegu ze względu na to, że zawarte w nim zarzuty nie mieszczą się w granicach przedmiotowych protestu wyborczego, a ponadto – nie przedstawiono dowodów ani nie uprawdopodobniono, że zdarzenia wskazane w proteście miały wpływ na wynik wyborów.

II.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

II.1. Wolne, równe, powszechne i bezpośrednie wybory realizowane w głosowaniu tajnym są świętem i istotą demokracji, stanowiąc emanację kluczowej zasady ustrojowej Rzeczypospolitej Polskiej z art. 2 Konstytucji RP. To w akcie wyborczym każdy uprawniony realizuje swoje prawo do partycypacji we władzy; wyboru swoich przedstawicieli czy też głowy państwa – Prezydenta RP. Wybory muszą być zatem przeprowadzone w sposób gwarantujący, że głosy wyborców zostaną policzone zgodnie z prawem, a wszelkie mogące wystąpić nieprawidłowości i przestępstwa związane z aktem wyborczym zostaną wyjaśnione. Szczególnym instrumentem służącym każdemu wyborcy jest protest wyborczy, który – w przypadku wyborów do Sejmu RP, Senatu RP oraz na urząd Prezydenta RP, zgodnie z Konstytucją RP, wnosi się bezpośrednio do Sądu Najwyższego. Sąd Najwyższy rozpoznaje je a następnie rozstrzyga o ważności wyborów. Ten model ustrojowy sądowej kontroli wyborów do głównych organów władzy jest utwierdzony polską szczególną tradycją sięgającą Konstytucji RP z 17 marca 1921 r. (art. 19).

II.2. W przypadku wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, zgodnie z art. 129 ust. 2 Konstytucji RP, wyborcy przysługuje prawo zgłoszenia do Sądu Najwyższego protestu przeciwko ważności wyboru na zasadach określonych w ustawie. Zasady te zostały zawarte w przepisach ogólnych art. 82 i art. 83 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (dalej także: k.wyb.) oraz – w odniesieniu do wyborów Prezydenta RP – w przepisach szczególnych art. 321-323 k.wyb.

II.3. Materialnoprawne podstawy protestu wyborczego określone zostały natomiast w art. 82 § 1 pkt 1 i 2 k.wyb., zgodnie z którym przeciwko ważności wyborów, ważności wyborów w okręgu lub wyborowi określonej osoby może być wniesiony protest z powodu:

- 1) dopuszczenia się przestępstwa przeciwko wyborom, określonego w rozdziale XXXI Kodeksu karnego, mającego wpływ na przebieg głosowania, ustalenie wyników głosowania lub wyników wyborów lub
- 2) naruszenia przepisów kodeksu dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów, mającego wpływ na wynik wyborów.

II.4. Wymagania formalne protestu określono w art. 321 k.wyb., zgodnie z którym protest przeciwko wyborowi Prezydenta Rzeczypospolitej wnosi się na piśmie do Sądu Najwyższego nie później niż w ciągu 14 dni od dnia podania wyników wyborów do publicznej wiadomości przez Państwową Komisję Wyborczą (dalej także: PKW), przy czym nadanie w tym terminie protestu w polskiej placówce pocztowej operatora wyznaczonego jest równoznaczne z wniesieniem go do Sądu Najwyższego (§ 1).

II.5. Protesty wyborcze składa się do Sądu Najwyższego osobiście (wyjątek od zasady reprezentacji przez profesjonalnego pełnomocnika) lub przez pełnomocnika. Zgodnie z art. 321 § 3 k.wyb. wnoszący protest powinien sformułować w proteście zarzuty oraz przedstawić lub wskazać dowody, na których opiera owe zarzuty. Z uwagi na to, że protest wyborczy jest środkiem

procesowym o indywidualno-konkretnym charakterze, należy konkretnie wskazywać w nim naruszenia i przedstawiać dowody ich popełnienia, a co najmniej uprawdopodobnić prawdziwość zarzutów.

II.6. Możliwość rozpoznania protestu wyborczego warunkowana jest wskazanymi wyżej wymogami, ale ponadto protest musi spełniać minimalne warunki pisma procesowego określone w art. 126 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1568 z późn. zm., dalej także: k.p.c.). Protest wyborczy to pierwsze pismo w sprawie, wobec czego powinien zawierać m.in. numer Powszechnego Elektronicznego Systemu Ewidencji Ludności (PESEL) lub numer identyfikacji podatkowej (NIP) wnoszącego protest (odpowiednio art. 126 § 2 pkt 2 k.p.c.). Podkreślić też należy, że w postępowaniu przed Sądem Najwyższym w sprawach z protestów wyborczych nie wzywa się do usunięcia braków formalnych, a przepisy art. 130 § 1-2 oraz art. 130^{1a} § 1-3 k.p.c. nie mają zastosowania (uchwała Sądu Najwyższego z 25 października 2023 r., I NZP 8/23).

II.7. W analizowanym proteście prawidłowo podano dane osobowe wnoszących protest, w tym numer PESEL. Niezależnie od tego należy jednak stwierdzić, że protest wyborczy nie spełnia niezbędnych wymogów formalnych. Zarzuty wymienione w pkt. I.1 ppkt 1.-2. niniejszego uzasadnienia wykraczają poza materialnoprawne podstawy protestu wyborczego, jako oparte wyłącznie na krytyce przyjętych rozwiązań przyjętych przez ustawodawcę i nie związane bezpośrednio z wyborem Prezydenta RP. Z kolei okoliczności uzasadniające zarzuty, o których mowa w pkt I.1. ppkt 3. niniejszego uzasadnienia nie mogą być poczytywane jako okoliczności świadczące o dopuszczeniu się przestępstwa przeciwko wyborom, określonego w rozdziale XXXI Kodeksu karnego. Wnoszący protest nie wskazał żadnych konkretnych przypadków nieprawidłowości związanych z wyborami ani dowodów, które miałyby o nich świadczyć. Za takowe nie można uznać skazania za przestępstwo przez sąd niemiecki i skutkach tego skazania w kontekście biernego prawa wyborczego.

II.8. Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy, na podstawie art. 322 § 1 zd. 1 k.wyb. w zw. z art. 321 § 3 k.wyb., orzekł jak w sentencji.

[a.]